

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність – 121 Інженерія програмного забезпечення
Галузь знань – 12 Інформаційні технології

I. Мета та зміст навчальної дисципліни

Дисципліна "Гендерні проблеми сучасного суспільства" покликана висвітлити гендерні аспекти різних сегментів соціокультурного середовища, подолання традиційних гендерних стереотипів, творення нових форм і загальнолюдських стандартів для жінок і чоловіків. Гендерна культура і політика поєднують у собі збалансовану стратегію на забезпечення умов людського життя, творення нових цінностей, виявлення енергії суспільства і людини, спрямованих на людський розвиток.

Мета дисципліни — набуття необхідних компетентностей для розуміння та врахування у своїй професійній діяльності феноменів «соціальна роль» і «гендерна рівність», усвідомлення їх взаємозв'язку і значення для індивіда та суспільства.

Предметом дисципліни "Гендерні проблеми сучасного суспільства" є аналіз особистісних проблем різних гендерних груп, який породжується диференціацією їх психологічних характеристик та ієрархічністю їх соціальних ролей, статусів, позицій в мікро- і макро соціумі, що утруднюють їх самореалізацію.

Основні завдання вивчення дисципліни: формування системного світогляду; формування професійного уявлення про соціальні ролі та гендерну рівність; розвиток гуманної особистості з глибокими міждисциплінарними знаннями, ознайомлення зі способами й технологіями, що використовуються при взаємодії з різними групами суспільства; визнання рівної соціальної цінності та соціальних ролей жінки і чоловіка, повага гідності жінок і чоловіків.

II. Перелік знань і умінь, яких набуде студент після опанування даної дисципліни:

Програмні результати навчання:

Здатність застосовувати знання основ гендерної теорії для аналізу стану гендерних відносин у публічній (політика, економіка, освіта, релігія тощо) та приватній (сім'я) сферах суспільного життя, для оцінювання стану гендерної (не)рівності в українському суспільстві; ефективно спілкуватися щодо гендерних питань в усній та письмових формах, спираючись на наукові психологічні дослідження

Перелік компетентностей, яких набуде студент після опанування даної дисципліни:

Виявляти емпіричні ознаки гендерної нерівності у суспільстві; використовувати знання з гендерної проблематики для аналізу соціальних проблем; використовувати методологію гендерного аналізу державної політики; виявляти дискримінаційну лексику у документах організацій; використовувати знання з гендерної тематики при роботі з кадрами, поліпшення соціально-психологічного клімату в колективі, розв'язання міжособистісних і трудових конфліктів.

III. Зміст дисципліни, що пропонується для вивчення студентами за темами

ТЕМА 1. Предмет, завдання, базові дефініції навчальної дисципліни. Рівність жінок і чоловіків і реалії сучасності. Предмет і завдання навчальної дисципліни. Сприяння усвідомленню актуальності дисципліни та впливу гендерного фактору на всі сфери суспільного життя.

Визначення термінів: «соціальна роль», «гендер», «стать», «гендерна соціалізація», «гендерна ідентичність», «гендерна рівність», «гендерні стереотипи», «фемінізм», «патріархат», «матріархат», «рівні права жінок і чоловіків», «рівні можливості чоловіків і жінок», «маскулінність», «фемінність». Розуміння гендеру як соціокультурного конструкту. Стратифікація статей у різних культурах. Чинники нерівності. Влада як найвагоміший чинник нерівності статей. Ставлення до жінки в різні історичні періоди. Подвійні стандарти щодо чоловіків та жінок. Зв'язок гендерної рівності і сталого розвитку суспільства. Переваги гендерної рівності. Гендерна рівність в Україні і світі. Гендерні індекси. Гендерні розриви.

ТЕМА 2. Соціальні ролі особистості. Гендерна соціалізація. Психологічні характеристики соціальної ролі. Місце і значення соціальної ролі в структурі особистості. Соціальний статус, позиції особистості в суспільстві, ранг особистості. Теорія ролей Д.Міда. Система норм як передумова виникнення соціальної ролі. Теорія соціальної взаємодії (транзактного аналізу) Е.Берна. Поняття соціалізації. Гендерна стратифікація – розподіл в суспільстві статусів, пов'язаних зі статтю, їх ієрархія. Гендер і влада. Причини асиметрії в гендерній стратифікації. Теорії і механізми соціалізації. Інститути соціалізації: сім'я, школа, ровесники.

ТЕМА 3. Гендерні стереотипи. ЗМІ як агент гендерної соціалізації. Дискримінація за ознакою статі. Соціально-психологічна природа стереотипізації. Гендерні стереотипи як соціально-психологічні феномени. Психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. Гендерні стереотипи в мові, ЗМІ та рекламі. Вплив гендерних стереотипів на розвиток особистості. Засоби масової інформації як технології створення гендеру. Гендерлінгвістика. Чоловічі й жіночі образи в художній і періодичній літературі. Анімація, художній фільм, реклама як інструменти гендерних технологій. Права людини і гендерна рівність. Дискримінація: поняття і види. Механізм виникнення дискримінації. Сексизм. Законодавче підґрунтя протидії дискримінації: міжнародний та український досвід. Позитивні дії.

ТЕМА 4. Жінки і чоловіки в економічній сфері. Гендер і політика. Ринок праці і домогосподарство як 2 сфери гендерної економіки. Розподіл праці і прийняття рішень в домогосподарстві. Дискримінація за статтю в сфері зайнятості. Гендерна сегрегація на ринку праці. Горизонтальна і вертикальна професійна сегрегація. Чоловіче і жіноче безробіття. Історія участі жінок у політиці. Представленість жінок в органах влади: досвід Європи, Північної Америки та України. Гендерний моніторинг виборів. "Уповноваження жінок" - вираз жіночого начала в політиці. Ідеї гендерної рівності в міжнародних правових документах.

ТЕМА 5. Гендер і сім'я Сім'я і шлюб: поняття. Сім'я і шлюб в історії людства. Сучасна сім'я: тенденції розвитку в Західній Європі, Північній Америці, Україні. Відповідальне батьківство. Основні принципи сімейної політики в Україні. Розлучення і його соціальні наслідки. Баланс між кар'єрою і сім'єю.

ТЕМА 6. Конструювання гендеру в освіті. Гендерна диференціація ігор і іграшок. Гендерний аналіз дитячої літератури, освітніх програм і шкільних підручників. Специфіка відносин вихователів/виховательок і вчителів/вчительок до хлопців і дівчат: система вимог і оцінок, ставлення до обдарованості, формування різних особистісних якостей.

ТЕМА 7. Психологія взаємодії: гендерний вимір. Соціально-психологічні особливості взаємодії в організації. Гендер і комунікація. Ігри й маніпуляції в комунікації. Комунікативні бар'єри. Гендерні особливості взаємодії: пряма й непряма агресія, конформність, альтруїзм. Стили поведінки чоловіків і жінок у конфліктних ситуаціях. Ігри й маніпуляції в конфлікті. Професійна сегрегація, професійна дискримінація. Феномен «скляної стелі». Сексуальні домагання. Проформізм (токенізм). Гендерний аудит організації.

ТЕМА 8. Гендер і сексуальність. Гендерно обумовлене насильство. Сексуальність як соціальний феномен. Чоловіча і жіноча сексуальність. Гомосексуальність. Гетеросексуальність. Інверсія статевих орієнтацій. Гомофобія. Сексуальні права особистості. Порушення сексуальних прав особистості. Гендер і репродуктивні права. Планування сім'ї. Сутність, прояви і види насильства. Домашнє насильство як світова соціальна проблема. Міжнародна кампанія «16 днів активізму проти гендерно обумовленого насильства».

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Інженерія програмного забезпечення»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
завідувач кафедри КТМ, д.т.н., професор

Ніконов О.Я.